

Волкова Н.А.
к.е.н., доцент,
Сніткіна І.А.
аспірант
Одеський національний економічний університет
м. Одеса

АНАЛІТИЧНІ МЕТОДИ ЕКСПРЕС-ДІАГНОСТИКИ БАНКРУТСТВА

Сьогодні дуже гостро постала проблема неплатоспроможності багатьох вітчизняних підприємств. Неплатоспроможність одного підприємства позначається на неплатоспроможності інших, та на платоспроможності фізичних осіб – найманих працівників.

У результаті зростання неплатежів посилюється спад виробництва. Внутрішній ринок гине через незабезпеченість коштами при тому, що попит залишається незадоволеним, а виробничі потужності підприємств – постачальників не завантаженими.

За всіх часів існування інституту банкрутства завжди виникало питання про те, що є достатньою умовою для початку конкурсного процесу (процедури банкрутства). У світі давно вже існує два підходи до вирішення даного питання. Розроблено дві правові доктрини інституту неспроможності (банкрутства), засновані на принципах неоплатності і неплатоспроможності боржника.

В Україні прикладом державної методики діагностики кризового стану є «Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства», затверджені наказом Міністерства економіки. Вони передбачають ідентифікацію стану неплатоспроможності підприємства та визначають правила прийняття рішень стосовно економічних ознак фіктивного банкрутства, приховування банкрутства та доведення до банкрутства, завершення санаційних процедур.

Діагностика банкрутства переважно має декілька рівнів і спирається на моніторинг внутрішніх явищ фірми, помітних зсередини. Зазвичай, система діагностики банкрутства складається з двох частин: експрес-діагностика банкрутства та фундаментальна діагностика банкрутства

На наш погляд, оцінка кризових факторів фінансового розвитку і прогнозування можливого банкрутства підприємства повинна здійснюватися задовго до прояву його явних ознак. Це у свою чергу дозволить прийняти комплекс управлінських рішень, спрямованих на оздоровлення фінансово-господарської діяльності підприємства [1].

Основною метою експрес-діагностики банкрутства повинно бути раннє виявлення ознак кризового розвитку підприємства і попередня оцінка масштабів кризи його стану. Експрес-діагностика банкрутства підприємств може здійснюватися за наступними основними етапами [2]:

1 етап – визначення об'єктів спостереження «кризового поля», що реалізує погрозу банкрутства підприємства;

2 етап – формування системи індикаторів оцінки погрози банкрутства;

3 етап – аналіз діяльності сторін кризового фінансового розвитку підприємства, здійснюваний стандартними методами;

4 етап – попередня оцінка масштабів кризового фінансового стану підприємства.

Досвід показує, що в сучасних економічних умовах практично всі аспекти фінансової діяльності підприємства можуть генерувати погрозу його банкрутства. Основними об'єктами спостереження «кризового поля» підприємства можуть бути: ринкова вартість сільгосп підприємства, структура капіталів підприємства, склад активів і поточних витрат, величина чистого грошового потоку.

По кожному об'єкту спостереження «кризового поля» формується система індикаторів, що підрозділяються на об'ємні (виражаються абсолютною сумою) і структурні (відносні показники). Аналіз окремих сторін кризового фінансового розвитку підприємства може здійснюватися з використанням наступних стандартних методів: горизонтального (трендового) фінансового аналізу; вертикального (структурного) аналізу; порівняльного; аналізу фінансових коефіцієнтів; аналізу фінансових ризиків.

Попередня оцінка масштабів кризового фінансового стану підприємства проводиться на основі аналізу окремих сторін кризового розвитку підприємства за ряд попередніх етапів.

Система експрес-діагностики банкрутства забезпечує виявлення ознак кризового розвитку на ранніх стадіях, що дозволить підприємству вжити оперативних заходів по їх нейтралізації.

Більш фундаментальна діагностика банкрутства припускає застосування методів факторного аналізу і прогнозування. При цьому необхідно використовувати повний комплексний аналіз фінансових коефіцієнтів, а також кореляційний аналіз, що дозволяє визначити ступінь впливу окремих факторів на характер фінансового розвитку аграрного підприємства.

Закордонний досвід запобігання погрози банкрутства припускає розрахунок моделі Альтмана, Спрінгейта, Тафлера, Тішоу, що ґрунтуються на мультиплікативному дискримінантному аналізі [3, 4]. Однак використання цих моделей для оцінки погрози банкрутства українських сільськогосподарських підприємств не дозволяє одержати досить об'єктивний результат. У зв'язку з цим, актуальними залишаються методи аналізу розглянуті нами вище.

Таким чином, з урахуванням специфічних особливостей сучасного вітчизняного аграрного виробництва, забезпеченості його матеріальними, виробничими і трудовими ресурсами, умов збуту продукції найбільш оптимальним способом прогнозування неплатоспроможності і низькою ліквідністю підприємства, на наш погляд, є експрес-діагностика банкрутства на основі розрахунків коефіцієнтів-індикаторів.

Список використаних джерел

1. Волкова Н. А. Аналітичне забезпечення оцінки фінансових активів підприємства / Ніна Анатоліївна Волкова // Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. праць; за ред. М. І. Зверякова (голов. ред.) та ін. (ISSN 2313-4569). – Одеса: Одеський національний економічний університет, 2016. – Вип. 1. – № 60. – С. 276–280.
2. Бланк И. А. Основы финансового менеджмента / И. А. Бланк - Т. 2 – К.: Ника-Центр, 1999. – 276-282 с.
3. Bernstein, L. A. Financial Statement Analysis: Theory, Application and Interpretation / L. A. Bernstein, JohnJ. Wild. – McGrawHill, 2006. – 738 p.
4. Fabozzi, F. J. Financial Management and Analysis / F. J. Fabozzi. – John Wiley & Sons, Inc., 2008. – 1022 p.